

Utbildningsinspektion i Melleruds kommun

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen.....	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av resultaten.....	5
Bedömning av genomförandet.....	8
Bedömning av förutsättningarna	15

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten inom förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, barn- och ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen i Melleruds kommun.

Skolverket sände den 27 april 2006 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Kommunens styrelse och centrala förvaltning för verksamheterna och samtliga skolor har besökts under perioden den 5 september till och med 9 november 2006. De ansvariga inspektörerna framgår i slutet av denna rapport.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanerna och övriga författningar för det offentliga skolväsendet och övriga verksamheter. Närmare information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se /Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

De rekommendationer och krav på åtgärder som inspektörerna anger i den sammanfattande bedömningen i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen.

Denna skriftliga rapport kompletteras med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för kommunen, skolorna och verksamheterna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som inspektörerna samlat in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem. I Melleruds kommun genomfördes intervjuer med repre-

sentanter för politiker, förvaltningsledning, skolpersonal, skolledning, föräldrar och elever. Samtliga grundskolor, gymnasieskola och vuxenutbildningen har besökts, men varken förskoleverksamheten eller skolbarnsomsorgen har besökts. På skolorna har intervjuer genomförts med skolledningen samt representanter för elever, lärare och föräldrar. Vidare har intervjuer genomförts med representanter för föräldrar, personal och chefer för förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen. Inspektionen av de kommunala skolorna, gymnasieskolan och vuxenutbildningen redovisas i separata skolrapporter.

Företrädare för kommunen har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifterna i rapporten.

Verksamhetens omfattning och organisation vid inspektionen

Verksamhetsform	Antal barn/elever/studerande
Förskoleverksamhet	344
Skolbarnsomsorg	238
Förskoleklass	86
Grundskola	1025
Obligatorisk särskola	15
Gymnasieskola	217
Kommunal vuxenutbildning	163
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda	22
Svenskundervisning för invandrare	33

Källa: *Melleruds kommun*

Melleruds kommun har cirka 10 000 invånare och ligger i Dalsland vid Vänerns västra strand. Melleruds kommun har funnits sedan år 1908 då Melleruds köping etablerades. Förutom kommunens centralort, Mellerud, finns flera mindre orter som Dals Rostock, Åsensbruk och Håverud. Kommunen har en lång tradition av jordbruk och skogsbruk. I Mellerud finns företag inom både tillverknings- och tjänstesektorn, där turistnäringen växer sig allt starkare. De flesta företag är små. Det största enskilda företaget är ett pappersbruk med ca 370 anställda.

I kommunen finns sex kommunala förskolor och tretton familjedaghem. Dessa verksamheter är organisatoriskt integrerad med kommunens grundskolor. Kommunen har sex grundskolor, en med förskoleklass och årskurserna 1–5, fyra med förskoleklass och årskurserna 1–7 samt en med årskurserna 8–9. Gemensamt för nästan alla grundskolor i Melleruds kommun är ett sjunkande elevantal.

Kultur- och utbildningsnämnden har inlett en översyn av kommunens skolororganisation utifrån det minskande elevunderlaget. Beslut skall tas sommaren 2007 om vilka skolor som i framtiden skall finnas i kommunen, hur skolornas upptagningsområden skall se ut samt vilka årskurser verksamheten i de olika skolorna skall omfatta.

För elever i grundsärskolan finns verksamhet vid Nordalsskolan för årskurserna 1–7 och vid Rådaskolan för årskurserna 8–10. Elever i behov av träningskola får sin utbildning i Åmål eller Vänersborg.

Kommunens gymnasieskola, Dahlstiernska gymnasiet, erbjuder fem nationella program. De nationella program som erbjuds är: Barn- och fritidsprogrammet, Estetiska programmet med inriktningarna dans och musik, Naturvetenskapsprogrammet, Samhällsvetarprogrammet och Teknikprogrammet samt gymnasieskolans individuella program. För övriga nationella program köps platser i andra kommuner. Melleruds kommun deltar i samverkansområdet Fyrbodalsgymnasieskola, som omfattar 13 kommuner i Fyrbodal, samt har samarbetsavtal med Värmdals gymnasierregion (Bengtstors, Säffle och Åmål) och med Västra Götalandsregion för naturbruksutbildningar. För gymnasiesärskoleelever köps platser från flera olika utbildningsanordnare, främst Dals-Ed, Vänersborg och Västra Götalandsregionen (Nuntorps Naturbruksgymnasium).

Lär- och Utvecklingscentrum är namnet på kommunens enhet för vuxnas lärande. Där erbjuds grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, svenskundervisning för invandrare (sfi) och vuxenutbildning för utvecklingsstörda (sär-vux). Enheten arbetar också med högskoleutbildning på distans och med uppdragsutbildning. Utbildningen bedrivs till stor del i egen regi, men även genom samverkan mellan Dalslandskommunerna, det så kallade ”Dalslandsvis”.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen och övriga skolförfattningar. Inspektionen avser verksamhetens resultat, genomförandet av verksamheten och några av förutsättningarna för lärandet.

Skolverket bedömer att Melleruds kommun med vissa undantag genomför förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och utbildning i de obligatoriska och frivilliga skolformerna i enlighet med de nationella målen och kraven. De brister som inspektionen funnit i de olika verksamheterna framgår delvis i kommunrapporten, men framförallt i de skolrapporter som finns som bilaga till denna rapport.

Skolverket bedömer utifrån intervjuer och dokumentstudier att förskolorna i Melleruds kommun ger barnen möjligheter att utvecklas på ett allsidigt sätt, där olika delar i barnens lärande och utveckling vävs samman.

Besök i olika verksamheter och intervjuer med elever, studerande, personal och föräldrar visar att eleverna i Melleruds barn- och ungdomsutbildning, skolbarnsomsorg samt vuxenutbildning utvecklar normer och värden i enlighet med målen för respektive utbildning. Eleverna trivs, uppskattar sina lärare och tycker skolan är viktig.

Inom flertalet grundskolor bör uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik utvecklas. Kommunen måste tillse att kunskapsresultaten analyseras och att åtgärder vidtas för att förbättra dem. Elevernas inflytande över sitt lärande inom grundskolan bör öka i takt med ålder och mognad dessutom bör elevernas medvetenhet om målen för utbildningen öka.

Melleruds kommun har en styrning och ledning av såväl förskoleverksamheten som det offentliga skolväsendet som bör förbättras. Inspektörernas intryck är att samarbetet fungerar väl mellan politiker och tjänstemän. Beslut som delegerats till rektor har dock inte anmälts till nämnden enligt delegationsordning och kommunallagen. Den politiska ledningen har kännedom om verksamheterna och de nationella målen men en större fokusering mot ökad måluppfyllelse måste ske. Rektorerna är överlag förtrogna med respektive verksamhet och det finns en tydlig ansvarsfördelning. Kommunen bör stödja rektorernas pedagogiska lednings- och utvecklingsansvar för en ökad måluppfyllelse inom grundskolan.

Kommunens kvalitetsarbete på såväl skol- som kommunnivå bör förbättras. Kommunen måste upprätta en gemensam kvalitetsredovisning för den pedagogiska verksamhet kommunen ansvarar för. Kommunen måste även tydliggöra kvalitetsredovisningarnas betydelse för skolutveckling.

Vid inspektionstillfället har de flesta skolorna handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Dessa planer kan dock inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver. Inspektörerna konstaterar att förskolorna saknar likabehandlingsplaner och bedömer att varje verksamhet måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas.

I en del fall brister samverkan mellan skolbarnsomsorgen och skolan i överförande av information om eleverna. Samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem behöver förbättras.

Övergångar från kommunens fyra F-7 skolor till kommunens enda skola för årskurserna 8-9 fungerar olika bra och bör förbättras.

Det finns rutiner i de flesta skolor i Melleruds kommun för hur identifiering av elever i behov av särskilt stöd skall ske, hur och när åtgärdsprogram skall upprättas, vem som ansvarar för uppföljning samt formerna för övriga elevvårdande insatser.

Samtliga elever i Melleruds kommun har individuella utvecklingsplaner. Grundskolorna i Melleruds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörerna vill poängtera vikten av att personalen ges tid att såväl inom arbetsenheten som tillsammans med hela lärargruppen utveckla arbetet.

Kommunen har ett övergripande ansvar för betygssättningen och att säkra att betygen är likvärdiga. Det finns rutiner för att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning i såväl grundskolan som gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

En hög andel av personalen har föreskriven utbildning för den verksamhet de bedriver. Kommunen bör dock sträva efter att organisera grundskolorna så att eleverna har tillgång till lärare med relevant utbildning i alla ämnen genom att lärares kompetens används fullt ut.

Mot bakgrund av att motstridiga uppgifter lämnats angående antalet inskrivna barn per årsarbetare bör kommunen enligt inspektörernas bedömning analysera barngruppernas storlek i såväl förskola som fritidshem.

I Skolverkets beslut finns närmare redovisat övergripande brister i kommunen, brister på skol- och verksamhetsnivå som kommunen snarast måste åtgärda (bristområden) samt kommunövergripande områden där kommunen bör initiera ett utvecklingsarbete och vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra kvaliteten (förbättringsområden).

I skolrapporterna framförs ytterligare förbättringsområden på skol- och verksamhetsnivå avseende kvaliteten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat om barnen och eleverna i de olika verksamheterna utvecklas och når kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet, särskilt angivna i skollagen, läroplanerna för förskolan (Lpfö 98), det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) och det frivilliga skolväsendet (Lpf 94), de nationella kursplanerna och programmålen.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Förskoleverksamhetens uppgift är, enligt skollagen, att genom pedagogisk verksamhet erbjuda barn fostran och omvårdnad. I förskolorna i Melleruds kommun pågår arbete med barns språkutveckling och många av de intervjuade företrädarna för personalen framhåller att barnen utvecklar sin språkliga medvetenhet i förskolan. Även ett arbete med att öka barnens matematiska medvetenhet pågår i kommunens förskolor. Personalen betonar lekens betydelse för lärandet. De lägger stor vikt vid att verksamheten skall stimulera barnens lek och skapande förmåga samt främja ett lustfyllt lärande. De arbetar för att skapa goda förutsättningar för barnen att utveckla förståelse för gemensamma normer och värderingar samt förmåga att på ett respekt- och ansvarsfullt sätt samspela med varandra. I någon förskola dokumenteras barnens utveckling och lärande för att synliggöras i en portfoliopärm som bland annat används vid utvecklingssamtalen. De intervjuade föräldrarna är överlag positiva till de resultat som förskolornas arbete ger både när det gäller barnens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Föräldrarna framhåller framför allt att barnen är trygga och trivs i sina respektive förskolor. Inspektörerna bedömer utifrån intervjuer och dokumentstudier att förskolorna i Melleruds kommun ger barnen möjligheter att utvecklas på ett allsidigt sätt, där olika delar i barnens lärande och utveckling vävs samman.

Skolbarnsomsorgen i Melleruds kommun är belägen i eller i anslutning till skolornas lokaler. Verksamheten utgår från läroplanen för det obligatoriska skolväsendet. Fritidshemmets uppgift är att genom sin pedagogiska verksamhet komplettera skolan, såväl tidsmässigt som innehållsmässigt, samt erbjuda barnen en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. De barn inspektörerna möter berättar att de trivs och tycker om sitt fritidshem. Inspektörernas intryck är att personalen arbetar med att utveckla barnens förmåga att visa hänsyn och empati.

Barn- och ungdomsutbildning

Inspektionen visar att skolorna i Melleruds kommun når goda resultat i sitt arbete med normer och värden. De sociala mål som starkt betonas i läroplanerna har fått genomslag. Eleverna trivs i skolan, uppskattar sina lärare och tycker skolan är viktig. Personalen arbetar medvetet och förebyggande samt vidtar

åtgärder om någon utsätts för mobbning eller annan kränkande behandling. Inspektörerna bedömer utifrån observationer och intervjuer att eleverna känner sig trygga i sin skolmiljö och utvecklar normer och värden i enlighet med läroplanen.

För utvärdering och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling används i grundskolan de nationella proven för årskurserna 5 och 9 samt diagnostiskt material och andra utvärderingsmaterial. I kommunens kvalitetsredovisning finns sammanställning av nationella ämnesprov och betygsresultat. Det framkommer att resultaten av nationella ämnesprov för årskurs 5 är något lägre år 2005 än föregående år. Resultaten varierar mellan skolorna, men inspektörerna konstaterar att drygt 30 procent av eleverna inte når målen i svenska, engelska och matematik. Kommunen redovisar i sin kvalitetsredovisning även andelen elever som är på väg att nå målen och andelen elever som uppnått målen. Enligt förvaltningschefens bedömning i kommunens kvalitetsredovisning är de försämrade resultaten mycket oroande och bör tas på största allvar. Vilka åtgärder som bör vidtas redovisas dock inte. Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten i svenska, engelska och matematik för elever i årskurs 5 måste analyseras och att åtgärder vidtas för att förbättra dem.

Tabell 1. *Andel elever (i procent) i Melleruds kommun som uppnått målen vid nationella ämnesprov för årskurs 5.*

Ämne	2004	2005	2006
Svenska	75	69	70
Engelska	78	67	66
Matematik	75	65	65

Källa: Melleruds kommuns kvalitetsredovisning

Tabell 2. *Andelen elever (i procent) vid Rådaskolan som uppnått minst resultatet G vid de nationella ämnesproven för årskurs 9 åren 2005 och 2006.*

Nationella ämnesprov årskurs 9	Rådaskolan		Riket	
	2005	2006	2005	2006
År				
Svenska	83	92	95	96
Engelska	86	88	96	96
Matematik	77	81	88	88

Källa: Skolverkets och Rådaskolans statistik

Tabell 2 visar att elevernas kunskapsresultat vid kommunens enda skola för elever i årskurs 9, Rådaskolan, är lägre än nivån för riket år 2005 och 2006. Inspektörerna bedömer att arbetet för en ökad måluppfyllelse måste fortsätta.

Tabell 3. Resultatmått för elever i Melleruds kommun i årskurs 9.

Resultatmått för elever i årskurs 9	Rådaskolan		Riket	
	2004	2005	2004	2005
År	2004	2005	2004	2005
Meritvärde ¹	208,7	194,5	206,9	206,3
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	83,3	74,0	76,0	75,5
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	92,1	85,6	89,6	89,2

Källa: Skolverkets och Rådaskolans statistik

Tabell 3 visar att elevernas resultat i årskurs 9 avseende såväl genomsnittligt meritvärde som andel behöriga till nationellt program har försämrats år 2005 jämfört med 2004. I kommunens kvalitetsredovisning förklaras resultaten med att det är en tillfällig nedgång detta år på grund av speciella omständigheter i elevgruppen. Inspektörerna bedömer att resultaten bör analyseras och åtgärder redovisas för förbättringar.

Av de elever som valt att genomföra sin gymnasieutbildning vid Dahlstiernska gymnasiet i Melleruds kommun är det 95,3 procent av eleverna som uppnår behörighet till universitet och högskola år 2005, vilket är högre än de 88,9 procent som gäller för riket.

En genomgående tendens i kommunens grundskolor är att den systematiska uppföljningen och bedömningen är koncentrerad till ämnena svenska, matematik och engelska. Någon systematisk uppföljning och analys av kunskapsutvecklingen i skolans övriga ämnen redovisas inte. Detta kan medföra att varken skolledare eller politiker får kännedom om svaga resultat och därmed inte har möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att förbättra dem. Inspektörerna bedömer att kommunen bör stödja rektorernas pedagogiska lednings och utvecklingsansvar för en ökad måluppfyllelse inom grundskolan.

För att kunna nå goda kunskapsresultat är en viktig förutsättning att som elev känna till målen för lärandet. Läroplanens mål att sträva mot skall ange inriktning och betraktas som själva utgångspunkten för verksamheten, medan mål att uppnå skall vara utgångspunkten för utvärderingen av elevernas kunskaper och uttrycker vad eleverna minst skall ha uppnått när de lämnar skolan. Utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna överlag i kommunens grundskolor endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Målen är inte tydliggjorda i det dagliga arbetet och eleverna kan överlag inte referera till att det finns särskilda mål att uppnå i olika ämnen. Elevernas kunskaper om utbildningens mål är således begränsade, vilket minskar deras förutsättningar att medverka och vara delaktiga i skolans inre arbete. Eleverna i gymnasieskolan är däremot oftast insatta i målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att grundskoleelevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör öka.

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavs betygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

I läroplanen och i särskolans kursplaner anges mål för utbildningen. I särskolans kvalitetsredovisning nämns inget om måluppfyllelsen i verksamheten. För särskolans elever är kunskapsmässiga förutsättningar och möjligheter skiftande, men personalen eftersträvar att göra eleverna delaktiga i lärprocessen. Inspektörerna konstaterar att uppföljning görs enligt lärarna på individnivå men att en kommunövergripande sammanställning saknas, vilket försvårar en bedömning av hur väl eleverna i särskolan når de nationella målen.

Vuxenutbildningen

Studera vid vuxenutbildningen upplever miljön som stimulerande och trygg. De känner till vilka mål de arbetar mot i de olika kurserna. Det gäller studerande såväl inom svenskundervisning för invandrare (sfi) som inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning. Inspektörernas intryck är också att betygs- och bedömningsfrågor tas upp på ett planerat och metodiskt sätt i verksamheten.

Sammanfattning

Förskolorna i Melleruds kommun ger barnen möjligheter att utvecklas på ett allsidigt sätt, där olika delar i barnens lärande och utveckling vävs samman.

Barnen inom förskolan och skolbarnsomsorgen trivs och verksamheternas arbete resulterar i trygghet och lärande för barnen. Personalen arbetar med att utveckla barnens förmåga att visa hänsyn och empati.

En genomgående tendens i kommunens grundskolor är att den systematiska uppföljningen och bedömningen är koncentrerad till ämnena svenska, matematik och engelska. Inom flertalet grundskolor bör uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än de nämnda utvecklas. Elevernas resultat i svenska, engelska och matematik vid de nationella ämnesproven måste också analyseras och förbättras. Kommunen bör stödja rektorernas pedagogiska lednings och utvecklingsansvar för en ökad måluppfyllelse inom grundskolan.

För att kunna nå goda kunskapsresultat är en viktig förutsättning att som elev känna till målen för lärandet. Grundskoleelevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör öka. Eleverna i gymnasieskolan samt de studerande vid vuxenutbildningen är däremot oftast insatta i målen för utbildningen.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat ledningen av verksamheten och den interna kommunikationen, kvalitetsarbetet, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning. Bedömningen av kvaliteten inom dessa områden görs utifrån skollagen, läroplanerna och andra författningar för det offentliga skolväsendet.

Ledning och intern kommunikation

Kultur- och utbildningsnämnden ansvarar för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning, kommunal musikskola, folkbibliotek, barn- och ungdomskultur och uppdragsutbildning. Kultur- och utbildningsnämnden har en förvaltning som leds av en förvaltningschef. Förvaltningschefen bildar tillsammans med rektorerna en ledningsgrupp för samtliga skolformer. Ledningsgruppen

träffas regelbundet för fortlöpande diskussioner kring gemensamma frågor som skolutveckling och budgetfrågor, vilket enligt inspektörernas bedömning leder till att förvaltningschefen i de flesta fall är förtrogen med arbetet på de olika skolorna. Politiker, förvaltningsledning och rektorer har kontinuerliga kontakter i syfte att följa upp och utveckla verksamheterna. Inspektörerna bedömer att den interna kommunikationen mellan de olika ledningsnivåerna inom den kommunala organisationen är väl fungerande. Den politiska ledningen har kännedom om verksamheterna, men en större fokusering mot ökad måluppfyllelse måste ske.

Samtliga skolor utom Rådaskolan och Nordalsskolan är organisatoriskt sammanlänkade med förskolor. Förskolorna leds av enhetschefer som samtidigt är rektorer för en grundskola i kommunen. Fritidshem finns på samtliga grundskolor utom på kommunens skola för årskurserna 8–9. Elever och personal uttrycker oftast ett stort förtroende för ledningen. Inspektörerna bedömer att rektorerna överlag är förtrogna med respektive verksamhet och att det finns en tydlig ansvarsfördelning. Inspektörerna bedömer dock, mot bakgrund av redovisade resultat, att rektorernas pedagogiska ledning och utvecklingsansvar för att verka mot de nationella målen måste öka.

För organisering av utbildning och för mottagande av elever i obligatoriska särskolan finns en särskolesamordnare. För inskrivning och beslut ansvarar förvaltningschefen.

Kommunen har bl.a. delegerat beslutsrätten när det gäller anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp till rektor. Beslut som rektorerna fattar anmäls dock inte till kultur- och utbildningsnämnden enligt kommunallagen respektive delegationsordningen. Nämnden har heller inte efterfrågat om beslut fattats på delegation enligt såväl rektorer, förvaltningschef och politiker i nämnden. Nämnden har det övergripande ansvaret för den verksamhet som bedrivs inom nämndens ansvarsområde. En följd av att beslut inte anmäls är att nämnden kan förlora kontrollen över verksamheten. Inspektörerna bedömer att beslut som fattats på delegation måste anmälas till nämnden.

I kommunens skolor bedrivs ett målinriktat arbete för att eleverna skall känna sig trygga. Skolorna arbetar aktivt med värdegrundsfrågorna. I skolorna bedrivs ett förebyggande arbete på olika sätt för att motverka alla former av kränkande behandling. Kultur- och utbildningsnämnden har fattat beslut om att rektorerna skall ansvara för att likabehandlingsplaner upprättas för respektive verksamhet senast i mitten av september 2006. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i för varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället har de flesta skolorna handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Dessa planer kan dock inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver. Inspektörerna konstaterar att förskolorna saknar likabe-

handlingsplaner och bedömer att kommunen måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas för varje verksamhet.

Systematiskt kvalitetsarbete

I Melleruds kommun finns, i enlighet med bestämmelserna, en av kommunfullmäktige antagen skolplan som visar hur kommunens skolväsende skall gestaltas och utvecklas. Aktuell skolplan i Melleruds kommun omfattar perioden 2006–2009 och gäller för samtliga skolformer. I skolplanen anges de huvudsakliga strategier Melleruds kommun har för att utveckla skolorna mot en högre måluppfyllelse utifrån de nationella målen. I planen anges de förutsättningar som finns för skolorna i kommunen, samt utvecklingsmål och planerade åtgärder. I huvudsak är planen att betrakta som en processplan enligt förvaltningschefen. I skolplanen framhålls vikten av att försöka upprätthålla en hög kvalitet i hela utbildningsprocessen, från förskola till vuxenutbildning, och försöka skapa förutsättningar för att barnens, elevernas och de vuxenstuderandes lust att lära bibehålls under hela utbildningsprocessen. Vidare finns det i skolplanen en koppling mellan denna och de kvalitetsredovisningar som kommunen, varje skola och förskola årligen upprättar. Den övergripande kvalitetsredovisningen för Melleruds kommun består av ett flertal dokument. Ett för förskolan, ett för förskoleklass och grundskola, ett för den obligatoriska särskolan, ett för gymnasieskolan och ett för vuxenutbildningen. Inspektörerna upplever svårigheter att få en överblick av kvalitetsarbetet i kommunen när redovisningen är fördelad över fem dokument. Inspektörerna bedömer att kommunen måste upprätta en gemensam kvalitetsredovisning för den pedagogiska verksamhet kommunen ansvarar för.

Sedan 2001 har Melleruds kommun ett system för förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning där varje skola i juni årligen upprättar en kvalitetsredovisning för det gångna läsåret. I augusti/september upprättas en arbetsplan för det kommande läsåret, där skolan beskriver vilka områden som valts ut för utvecklingsinsatser. Detta system gäller från och med 2004 även förskolorna. Kvalitetsredovisningarna utgår från skolplanens prioriterade områden och nationella mål. I vissa fall är kvalitetsredovisningarna företrädesvis en beskrivning av föregående års verksamhet. Inspektörerna har i samtal kring arbetet med kvalitetsredovisningarna ofta fått höra att de behandlas endast i början och slutet av läsåret. På så sätt blir de inte ett verktyg för kvalitetsarbete och fungerar inte som ett redskap för skolutveckling. Sedan den 15 augusti 2005 finns krav på att kvalitetsredovisningen skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inspektörerna bedömer att kommunen måste tydliggöra kvalitetsredovisningarnas betydelse för skolutveckling.

Förskoleverksamheten

Förskolorna genomför ett medvetet och målinriktat arbete som utgår från det nationella uppdraget i läroplanen för förskolan. Omsorg, lek och lärande utgör integrerade delar i verksamheten. Förskolorna arbetar medvetet för att möta varje barns behov och vara lyhörda för barnens tankar och idéer vid planeringen och utformningen av den pedagogiska verksamheten. Personalen i förskolorna uttrycker dock en viss oro för att barngruppernas storlek gör att verksamheten mer och mer måste styras upp för att fungera praktiskt och detta gör att möjligheterna att ta tillvara barnens önskemål minskar. Intervjuade föräldrar tycker att personalen gör vad de kan för att ta tillvara barnens initiativ. Barnen

delas efter mognad in i mindre grupper för att ge dem möjlighet att utvecklas på sin egen nivå. Lekmiljöerna utformas så att de stimulerar barnen till egna initiativ och aktiva val i vardagen. Förutom fortlöpande samtal om barnets trivsel och utveckling i den dagliga kontakten har förskolorna kontinuerliga utvecklingsamtal med föräldrarna, underbyggda av dokumentation och förberedande frågor till föräldrarna. I någon av förskolorna används portfolio som ett verktyg för att beskriva och samtala kring barnets utveckling. Föräldrarna anser att de får bra information kring det egna barnet och att personalen är öppen för frågor och önskemål. Förskolorna har flera olika sätt att medvetet arbeta med att skapa möjligheter för samverkan med vårdnadshavare. Det kan exempelvis vara föräldramöten, öppet hus och liknande men också de dagliga kontakter personalen har med vårdnadshavarna.

Intervjuer med förskolepersonal visar att det stöd som ges till barn i behov av stödåtgärder sker inom ramen för den ordinarie verksamheten. När behov uppstår kan personalen i viss mån få handledning av specialpedagog. Vidare framgår av intervjuer med delar av förskolepersonalen att det med tanke på den stora efterfrågan av förskoleplatser som funnits i kommunen de senaste åren inte alltid är pedagogiska bedömningar som ligger till grund för barngruppernas sammansättning och att antalet barn på olika avdelningar inte fullt ut anpassats till vilka behov som finns i barngruppen. Denna bild bekräftas också av samtal med enhetscheferna. Se vidare under avsnitt Bedömning av förutsättningarna.

Skolbarnsomsorgen

Generellt framgår av intervjuer med personalen att barnen inom skolbarnsomsorgen har möjlighet att påverka verksamhetens utformning. Framförallt är det inom de dagliga rutinerna för hur verksamheten skall formas som barnen genom direkt påverkan kan utöva inflytande. Enligt läroplanen skall skolbarnsomsorgen utgå från varje barns behov. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling skall ges den omsorg som deras speciella behov kräver. Vidare skall personalen utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem. I en del fall brister samverkan med den aktuella skolan i överförande av information om utarbetade åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem behöver förbättras.

Barn- och ungdomsutbildningen

Arbetsmiljö och delaktighet

I samtliga skolor finns olika former för elevernas delaktighet och inflytande samt föräldraråd alternativt föräldraföreningar. Centralt anordnas varje år utbildning för elevrådshandledare och elevrådsstyrelse. Varje år genomförs BUMP (Barn och Ungdom i Mellerud Påverkar) där eleverna får vara med och fördela kontanta medel till projekt de själva valt. Hösten 2006 inbjuds elevrepresentanter för varje skola till en hearing som anordnas av Kultur- och utbildningsnämnden. Målet är att ge nämndens politiker en bättre kännedom om hur skolorna i Mellerud upplevs ur ett elevperspektiv. Tanken är att hearingen skall bli ett årligen återkommande inslag, men att den skall fokusera på olika frågor varje år. Inspektörernas bedömning är att detta arbete ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser.

I skollagen och läroplanen för det obligatoriska skolväsendet formuleras elevernas rätt till inflytande. Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet skall eleverna kunna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Skolan skall också sträva efter att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära och att eleverna utvecklar sitt eget sätt att lära. Inspektörernas uppfattning är att inflytandet, på det sätt som föreskrivs i författningarna, inte ökar i takt med ålder och mognad för eleverna i Melleruds kommun. Elevernas möjligheter att ha inflytande över undervisningen och sitt eget lärande varierar. Inspektörernas uppfattning är att eleverna sällan ges ett reellt inflytande över arbetssätt och arbetsformer vilket också gör det svårt för eleverna att själva ta ansvar för sina studier. Det är angeläget att olika arbetssätt och arbetsformer i skolan blir föremål för en ständigt pågående pedagogisk diskussion som utgår från elevernas och skolans målpuppfyllelse. Skolans rektor har ett särskilt ansvar för detta. Inspektörerna bedömer att eleverna i grundskolorna i Melleruds kommun bör få ett successivt större inflytande över sitt eget lärande.

I gymnasieskolan och vuxenutbildningen ger de studerande exempel på hur de får vara med och planera och utvärdera undervisningen.

Individanpassning och särskilt stöd

Enligt läroplanen skall läraren utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Utredningen visar att det finns rutiner för informationsutbyte vid övergången från kommunens fyra F-7 skolor till kommunens enda skola för årskurserna 8-9. Informationsutbytet gäller bland annat elever i behov av särskilt stöd i svenska, engelska och matematik. Vid intervjuer med föräldrar och lärare på avlämnande skolor förekommer dock en oro för att denna information inte alltid förmedlas. Inspektörerna uppfattar att det finns brister i informationen och tillvaratagandet av denna information, beroende på avlämnande skola samt lärare och ämne. Inspektörerna bedömer att övergångar från de avlämnande skolorna fungerar olika bra och bör förbättras.

Enligt grundskoleförordningen skall särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. I Melleruds kommun ses stöd som ett naturligt och vardagligt inslag i skolorna och sker ofta som en integrerad del av den ordinarie undervisningen. Det finns specialpedagog på de flesta enheterna samt elevassistenter och resurspedagoger för barn i behov av särskilt stöd. På varje enhet skall det finnas beredskap för att ta emot alla elever. Det skall, enligt kommunala dokument, finnas en flexibilitet i resursanvändningen så att resurser kan omdisponeras under löpande år om behoven ändras. För barn och elever i behov av särskilda stödåtgärder finns dessutom ett centralt stödteam i kommunen. Det centrala stödteamet arbetar med att främja elevernas möjligheter och förebygga skolsvårigheter på uppdrag av Kultur- och utbildningsnämnden, förvaltningschefen eller rektorerna. Stödteamet ansvarar dessutom för särskoleelever placerade i andra kommuner samt samordning av kompetensutvecklingen av specialpedagoger och elevassistenter. Representanter för individ- och familjeomsorgen deltar regelbundet i skolornas elevvårdsträffar. Samarbetet med skolorna och polisen har stärkts, enligt personalen i det centrala stödteamet.

Från den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, som kartlägger behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar

att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet skall omfatta elevens hela skolsituation. Inspektörerna bedömer att det finns rutiner i de flesta skolor i Melleruds kommun för hur identifiering av elever i behov av särskilt stöd skall ske, hur och när åtgärdsprogram skall upprättas, vem som ansvarar för uppföljning samt formerna för övriga elevvårdande insatser.

Bedömning och betygsättning

I de tidiga årskurserna i grundskolan följer läraren i regel upp, kartlägger och dokumenterar elevens kunskapsutveckling i ämnena engelska, matematik och svenska. De nationella proven i engelska, matematik och svenska i årskurs 5 används i alla kommunens grundskolor och är en viktig del av kunskapsuppföljningen i dessa ämnen. Läraren i de årskurser där inga betyg sätts har ofta en bild av hur eleven klarar uppgifterna och tillgodogör sig undervisningen i de olika ämnena men inspektörernas uppfattning är att denna bild ofta inte är tydligt kopplad till kursplanernas mål att sträva mot och mål att uppnå. Lärarens bedömning av elevens kunskapsutveckling i samtliga ämnen följs inte systematiskt upp vid skolorna. Kartläggning och uppföljning av elevens lärande i alla ämnen under hela grundskoletiden är bland annat en förutsättning för att skolan skall kunna identifiera elevers behov av särskilda stödåtgärder. Tack vare sådan uppföljning kan eleven också se sitt eget lärande.

Kommunen har ett övergripande ansvar för betygssättningen och att säkra betygens likvärdighet. Rektorn och lärarna ansvarar för arbetet med betygssättningen och att den följer nationella bestämmelser. Enligt lärarna förekommer interna betygsgesamtningar. De diskuterar bedömningar och hur de tolkar betygsgränser. I Melleruds kommun använder lärarna genomgående i såväl gymnasieskolan som grundskolan nationellt fastställda prov i svenska, engelska och matematik som ett stöd i betygssättningen.

Tabell 4. *Andelen elever (i procent) som uppnått minst resultatet G vid de nationella ämnesproven för årskurs 9 och uppnått minst betyget G i slutbetyg för årskurs 9 år 2006.*

	Svenska	Engelska	Matematik
nationella ämnesprov	92	88	81
slutbetyg årskurs 9	96	94	94

Källa: Skolverket och Rådaskolan

En skillnad råder dock mellan resultaten vid de nationella ämnesproven och elevernas slutbetyg i årskurs 9. Denna skillnad redovisas eller analyseras inte i skolans eller kommunens kvalitetsredovisning. Inspektörerna bedömer dock att det finns rutiner för att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning i såväl grundskolan som gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Utvecklingssamtal genomförs regelbundet. Både föräldrar, lärare och elever ser utvecklingssamtalet som den viktigaste informations- och samrådskanalen när det gäller den enskilda elevens kunskapsutveckling och kunskapsbehov. Ibland sker samtalen i början av terminen för att kunna vara framåtsyftande och inte

stanna i en avrapportering av hur arbetet gått under terminen. Elever och föräldrar får på så sätt ett inflytande över lärandet.

Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna (se vidare Skolverkets Allmänna råd för individuella utvecklingsplaner, SKOLFS 2006:10). Detta ökar kravet på skolorna att följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Uppföljningar är en viktig förutsättning för den information som skall ges vid utvecklingssamtalet och skall ligga till grund för upprättandet av en individuell utvecklingsplan, IUP. Grundskolorna i Melleruds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörerna vill poängtera vikten av att personalen ges tid att såväl inom arbetsenheten som tillsammans med hela lärargruppen utveckla arbetet, exempelvis genom att enas om ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen av elevens utveckling och lärande.

Särskolan

Inom grundsärskolan ger lärarna information om elevernas kunskapsutveckling till föräldrar och vårdnadshavare vid utvecklingssamtal. Dessa är baserade på en dokumentation av elevens lärande som också ligger till grund för den individuella utvecklingsplan som upprättas i samband med utvecklingssamtalet. Lärarna inom grundsärskolan har dessutom oftast en regelbunden kontakt med föräldrar och vårdnadshavare via samtal och kontaktböcker. Eleverna på grundsärskolan och särsvux ges betyg, om de så önskar. Inspektörerna bedömer att föräldrar och vårdnadshavare ges en god information om kunskapsutvecklingen hos särskolans elever.

Sammanfattning

Den politiska ledningen har kännedom om verksamheterna och de nationella målen men en större fokusering mot ökad måluppfyllelse måste ske. Rektorerne är överlag förtrogna med respektive verksamhet och det finns en tydlig ansvarsfördelning. Rektorerens pedagogiska ledning och utvecklingsansvar för att verka mot de nationella målen måste dock öka.

Beslut i vissa ärenden har inte fattats i enlighet med bestämmelserna eller anmälts till nämnden enligt delegationsordning och kommunallagen.

Kommunen bedriver ett målinriktat arbete för att eleverna/de studerande skall känna sig trygga. I verksamheterna arbetar alla aktivt med värdegrundsfrågor och utvecklar på så sätt en trygg miljö. I Melleruds kommun pågår ett arbete för att ta fram likabehandlingsplaner i verksamheterna. Vid inspektionstillfället har de flesta skolorna handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. Dessa planer kan dock inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver. Inspektörerna konstaterar att förskolorna saknar likabehandlingsplaner och bedömer att kommunen måste tillse att likabehandlingsplaner upprättas för varje verksamhet.

Kommunens kvalitetsarbete på såväl skol- som kommunnivå bör förbättras. Kommunen måste upprätta en gemensam kvalitetsredovisning för den pedagogiska verksamheten som kommunen ansvarar för. Kommunen måste även tydliggöra kvalitetsredovisningarnas betydelse för skolutveckling.

Förskolorna genomför ett medvetet och målinriktat arbete som utgår från det nationella uppdraget i läroplanen för förskolan. Vid intervjuer framgår att det med tanke på den stora efterfrågan av förskoleplatser som funnits i kommunen de senaste åren inte är pedagogiska bedömningar som ligger till grund för barngruppernas sammansättning och att antalet barn på olika avdelningar inte fullt ut anpassats till vilka behov som finns i barngruppen.

Personalen skall utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem. I en del fall brister samverkan med den aktuella skolan i överförande av information. Inspektörerna bedömer att samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem behöver förbättras.

Övergångar från kommunens fyra F-7 skolor till kommunens enda skola för årskurserna 8-9 fungerar olika bra och bör förbättras.

Det finns rutiner i de flesta skolor i Melleruds kommun för hur identifiering av elever i behov av särskilt stöd skall ske, hur och när åtgärdsprogram skall upprättas, vem som ansvarar för uppföljning samt formerna för övriga elevvårdande insatser.

Elevernas inflytande bör öka i takt med ålder och mognad för eleverna i Melleruds kommun. Det är också angeläget att olika arbetssätt och arbetsformer i skolan blir föremål för en ständigt pågående pedagogisk diskussion som utgår från elevernas och skolans måluppfyllelse. Grundskolorna i Melleruds kommun har enats om en gemensam utformning av den individuella utvecklingsplanen. Inspektörerna vill poängtera vikten av att personalen ges tid att såväl inom arbetsenheten som tillsammans med hela lärargruppen utveckla arbetet, exempelvis genom att enas om ett gemensamt och sakligt språk i dokumentationen av elevens utveckling och lärande. Det finns rutiner för att säkerställa en likvärdig och rättvis betygssättning i såväl grundskolan som gymnasieskolan och vuxenutbildningen.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till likvärdig utbildning, information om utbildningen; resursfördelning samt materiella och personella resurser. Nationella bestämmelser i bl.a. skollagen är utgångspunkt för inspektörernas bedömningar.

Förskoleverksamhet

Melleruds kommun erbjuder verksamhet för barn i åldrarna 1-5 år i form av förskola eller familjedaghem. I mån av plats tillgodoses föräldrars val av familjedaghem respektive förskola. I Melleruds kommun deltar drygt 84 procent av barnen i förskoleverksamhet. Kommunen erbjuder plats för barn till förvärvsarbetande och studerande inom fyra månader. Alla barn får plats utan oskäligt dröjsmål, enligt uppgift från förvaltningschefen i november 2006. Vid intervjuer med föräldrar framkommer att det i vissa lägen har varit problematiskt att lösa föräldrars behov av förskoleplats. Enligt förskolans personal har beslut om placering av barn inom fyra månader periodvis resulterat i stora barngrupper. Andelen barn i familjedaghem är 14 procent.

Skollagen ställer krav på att det för bedrivande av förskoleverksamhet och skolbarnomsorg i en kommun skall finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att både barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Personalens utbildningsnivå är något högre i Mellerud än genomsnittet för hela riket. Skolverkets statistik för år 2005 visar att andelen högskoleutbildad personal är 55 procent inom förskoleverksamheten i Melleruds kommun. Motsvarande andel på riksnivå är 51 procent.

Officiell statistik visar att 6,0 barn är inskrivna i förskolan per årsarbetare, vilket är något högre än genomsnittet för riket som är 5,2 inskrivna barn per årsarbetare år 2005. Enligt förvaltningschefen är 6,5 barn inskrivna per årsarbetare. 4–5 åringar som har plats enligt lagen om allmän förskola ingår i befintliga förskolegrupper utanför centralorten. I centrala Mellerud bildar de en egen förskola, Nalle Puh. Intervjuad personal inom förskoleverksamheten uttrycker oro över att barngrupperna är så stora att det försämrar möjligheterna att genomföra verksamheten med god kvalitet.

Omdömen från intervjuad personal och föräldrar om lokaler och utemiljöer varierar. Det förekommer såväl positiva som kritiska omdömen. Inspektörerna får indikationer på lokaler som är i dåligt skick och att en del utemiljöer är torftiga. Kommunen har bland annat påbörjat ett arbete med att EU-säkra lekmiljöerna utomhus, vilket fått till följd att lekredskap saknas vid kommunens lekplatser. Inspektörerna anser dock att ytterligare granskningar krävs av kommunen för att konstatera behov av förbättringar och för att skapa en jämn och hög kvalitet på förskolebarnens inne- och utemiljöer.

Förskolans personal uppger att det finns tillgång till material och utrustning som behövs för verksamheten.

Kommunen ger skriftlig övergripande information om förskoleverksamheten avseende valmöjligheter, regler för anmälan, placering och avgifter. Kommunen måste förvissa sig om att alla föräldrar, även föräldrar med annat modersmål än svenska, får information.

Skolbarnomsorg

Skolbarnomsorgens uppgift är att vara ett komplement till skolan och erbjuda en meningsfull fritid. Inspektionen visar att tillgången till skolbarnomsorg i kommunen är god. Skolbarnomsorg erbjuds till och med 12 års ålder.

Personalen uppger vid intervjuer att lokalerna i vissa fall inte är anpassade till fritidshemmens verksamhet, utan att det är skolans behov som blir styrande. Mest nöjda med lokalsituationen är den personal som har fritidshem i egna lokaler. Inspektörerna bedömer dock att skolbarnomsorgen överlag har tillgång till bra lokaler. Grunden för bedömningen är intervjuer med personal och föräldrar samt besök i skolbarnomsorgen i några av de skolor som har denna omsorg i skolans lokaler.

Andelen anställda med pedagogisk utbildning är 58 procent inom skolbarnomsorgen i Melleruds kommun. Genomsnittet för riket är 59 procent.

Antal inskrivna barn per årsarbetare är 27,4 vilket är betydligt högre än genomsnittet i riket som är 18,6 inskrivna barn per årsarbetare. Enligt förvaltningschefen är den siffra som återfinns i SCBs/Skolverkets statistik felaktig. Den korrekta siffran skall vara 18,3 barn per årsarbetare.

I skollagen anges att barngrupperna i förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen skall ha lämplig storlek och sammansättning. Lagstiftaren har inte angivit några exakta tal för barngruppernas storlek utan stannat vid kravet att dessa skall ha en lämplig sammansättning och storlek. Vad som är "lämpligt" skall sättas i relation till uppdraget och hänsyn skall tas till faktorer som barnens ålder, antal barn som är i behov av särskilt stöd, personaltäthet, personalens kompetens och lokalernas utformning. Enligt Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitet i förskolan bör personaltäthet, gruppstorlek och gruppammansättning anpassas till behoven och de förutsättningar som råder i varje enskild förskola. Vidare bör konsekvensutredningar kring ekonomiska och pedagogiska konsekvenser göras inför beslut som påverkar dessa faktorer. Det är också viktigt att återkommande följa upp och utvärdera möjligheten att bedriva en god pedagogisk verksamhet i enlighet med läroplanen. Kommunen bör enligt inspektörernas bedömning analysera barngruppernas storlek i relation till fritidshemmets uppgift och uppdrag.

Personalrepresentanter uppger vid intervjuer att det finns tillgång till material och utrustning som behövs för fritidshemmets verksamhet.

Barn- och ungdomsutbildning

Barn, ungdomar och vuxna i Melleruds kommun har i huvudsak tillgång till utbildning i de olika skolformerna enligt skollagens bestämmelser. Genomgående för nästan alla grundskolor i Melleruds kommun är ett sjunkande elevantal.

Andelen lärare inom grundskolan i Melleruds kommun med pedagogisk utbildning är år 2005 enligt officiell statistik 73 procent att jämföra med 86 procent som gäller för hela riket. Enligt förvaltningschefen har SCB och Skolverket även här felaktiga siffror i sin statistik. Enligt förvaltningschefen har 77,9 procent av kommunens lärare i grundskola och förskoleklass full behörighet för de tjänster de innehar. Ytterligare 3,8 procent har en annan pedagogisk grundexamen än den tjänst de är anställda på och 5,8 procent genomgår SÄL-utbildning och av dem har ca 70 procent en pedagogisk grundexamen i botten. Rätt siffra torde ligga på 86 procent enligt förvaltningschefen. Andelen lärare är 7,4 per 100 elever inom grundskolan år 2005, vilket är lägre än riksgenomsnittet som är 8,2.

Skolans lärare skall enligt skollagen ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. I kommunen tjänstgör lärare som har lärarutbildning, men i ett flertal fall undervisar i ämnen som de inte har behörighet för enligt rektorerna. Inspektörerna konstaterar att kurator saknas inom Kultur- och utbildningsnämndens verksamhetsområde. Inspektörerna bedömer att kommunen bör analysera och bedöma hur skolornas organisation och utnyttjandet av lärar-kompetensen kan bli bättre.

År 2005 finns i gymnasieskolan 11,5 lärare per 100 elever vilket är högre än riksgenomsnittet där lärartätheten är 8,3 lärare per 100 elever.

På skolornas webbplatser finns oftast bra information om verksamheterna och många lärare har goda rutiner för att hålla elever och föräldrar informerade om den dagliga verksamheten.

Inspektörernas bedömning är att både gymnasieskolans och grundskolans elever har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen.

Modersmålsundervisning har under tidigare läsår inte bedrivits i kommunen, men enligt aktuell information görs hösten 2006 en kartläggning av behovet i kommunens skolor. Modersmålsundervisning förekommer inte i kommunen vid inspektionstillfället. Modersmåls lärare anställdes under hösten 2006 och undervisning har startat enligt uppgift från förvaltningschefen.

Särskolans elever erbjuds utbildning i den omfattning som framgår av nationella kurs- och timplaner inom verksamheten. Tillgång till lärare, särskoleassistenter och andra vuxna är anpassade till elevernas behov. Inspektionen visar att det inte alltid finns tillgång till lärare med relevant utbildning. Inspektörerna bedömer att kommunen bör analysera och bedöma hur särskolans lärarkompetens kan bli bättre.

Lokaler, läromedel och specialutrustning ger, enligt inspektörerna, förutsättningar att erbjuda en god utbildning.

För elever som är berättigade till gymnasiesärskolans utbildning köper kommunen platser i andra kommuner.

Vuxenutbildning

Inspektörerna bedömer, enligt uppgifter från Lär- och Utvecklingscentrum, att de studerande i vuxenutbildningen, sfi och särsvux har tillgång till utbildning enligt bestämmelserna.

Sammanfattning

Melleruds kommun erbjuder förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg i en omfattning som motsvarar författningarnas krav.

Mot bakgrund av att motstridiga uppgifter lämnats angående antalet inskrivna barn per årsarbetare bör kommunen enligt inspektörernas bedömning analysera barngruppernas storlek i såväl förskola som fritidshem.

Barn, ungdomar och vuxna i Melleruds kommun har tillgång till utbildning i de olika skolformerna enligt skollagens bestämmelser.

Både gymnasieskolans och grundskolans elever har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen.

En hög andel av personalen har föreskriven utbildning för den verksamhet de bedriver. Kommunen bör dock analysera och bedöma hur skolornas organisation och utnyttjandet av lärarkompetensen kan bli bättre.

Särskolans elever och eleverna i särsvux erbjuds utbildning i den omfattning som framgår av nationella kurs- och timplaner för respektive verksamhet. Tillgång till lärare, särskoleassistenter och andra vuxna är anpassade till elevernas behov, men det finns inte alltid tillgång till lärare med relevant utbildning. Lokaler, läromedel och specialutrustning ger, enligt inspektörerna, förutsättningar att erbjuda en god utbildning.

Datum

Ort

2007-03-21 Göteborg

Ulla-Britt Norin

Birgit Persson

Sonja Henriksson

Mats Aronsson

Eva Wallentin